

Alkotmánybíróság

1051 Budapest, Donáti utca 35-45.

a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság útján

SZÉKESFEHÉRVÁRI KÖZIGAZGATÁSI ÉS MUNKAÜGYI BÍRÓSÁG	
ÜGYSZÁM KEZDŐIRATON:	
POSTÁN, gyűjteménybe, személyesen, faxon, e-mailen	
ÉRK:	2019 NOV. 11 100.
PELDÁNY:	3x1 FELZETT
MELLÉKLET:	5 KÖZTÜK:
ÜGYSZÁM UTÓIRATON:	6M91/2017/52.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott

személyesen eljárva az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. § alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/ 0 1 8 5 5 - 0 / 2019
Érkezett:	2019 NOV 19.
Példány:	3 Kezelőiroda:
Melléklet:	13 db. <i>du</i>

I. Kérem a tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a **Kúria Mfv.II.10.475/2018/19.** számon hozott **ítélete alaptörvény-ellenességét**, és azt az Abtv. 43. §-ának megfelelően **semmisítse meg.**

Az alkotmányjogi panasz **anyagi jogi alapja** Magyarország Alaptörvényének

- XXVIII. cikk (1) bekezdése (tisztesseges eljáráshoz való jog, bíróhoz való jog) és a XXVIII. cikk (7) bekezdése (jogorvoslathoz való jog),
- 26. cikk (1) bekezdése (bírói függetlenséghez való jog),
- XV. cikk (2) bekezdése (alapvető jogok megkülönböztetés nélküli biztosításához való jog),
- E) cikk (2) és (3) bekezdései,
- Q) cikk (2) bekezdése és
- 28. cikke.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő.

II. A pertörténet és a tényállás rövid ismertetése, a jogorvoslati lehetőségek kimerítése, további eljárásjogi nyilatkozatok

1. Az indítványozó bírói szolgálati jogviszonyban áll, munkáltatója a [REDACTED] amely bíróság az Mfv.II.10.475/2018/19. kúriai ítélettel lezárt peres eljárás

alperese. Az indítványozó a bírói kinevezését megelőzően 2005. június 1-től [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] Bíróvá 2010. január 1. napjával nevezték ki, kinevezésekor a bírói szolgálati idejének kezdő időpontját a munkáltató 2008. január 1. napjában határozta, majd ezt a 2011. január 13-án kelt intézkedésével 2009. január 1. napjára módosította, a korábbi besorolásnál számításba vehető időről történő beszámítás helyesbítésére hivatkozással. Ezen intézkedéssel az indítványozó esetében a bírósági titkári szolgálati időből – mint jogi szakvizsgához kötött egyéb szolgálati időből – egy év került beszámításra. A munkáltató az indítványozó fizetési fokozatát, illetve mindenkor illetményét erre tekintettel állapította meg.

A [REDACTED] 2015. november 30-ig a munkáltató a bírósági titkári szolgálati idő beszámítása körében azt a gyakorlatot folytatta, hogy abból egy évet ismert el a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 1997. évi LXVII. tv. (rég. Bjt.) 106. § (2) bekezdés, illetve 2012. január 1-től a bírák jogállásáról és a javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. tv. (Bjt.) 172.§ (2) bekezdése alapján és erre tekintettel határozta meg a korábban bírósági titkárként igazságügyi szolgálati jogviszonyban álló bírák esetében a bírói szolgálati idő kezdő napját. Ezen gyakorlatát a munkáltató 2015-ben az újonnan, határozott időre kinevezett bírák esetében megváltoztatta. A 2015. december 1-én kinevezett [REDACTED] valamint az azóta eltelt időben kinevezett – és az indítványozónál fiatalabb életkorú, fiatalabb generációhoz tartozó - bírák esetében a Bjt. 172.§ (2) bekezdése alapján a szolgálati idő kezdő időpontjának meghatározásakor a teljes bírósági titkári idő került beszámításra.

A munkáltató gyakorlata a 2015. december 1. óta kinevezett bírák esetében igazodik az Országos Bírósági Hivatal Emberi Erőforrás Gazdálkodási Főosztály Bírósági Osztályának 2016. július 6-án kelt iratában meghatározott utasításhoz, miszerint az egységes országos gyakorlat kialakítása érdekében az első bírói kinevezés esetén a Bjt. 172.§ (2) bekezdése alapján a teljes bírósági titkári idő beszámításával kell rendelkezni a szolgálati idő kezdő időpontjának megállapítása körében.

Az indítványozó - miután tudomást szerzett a munkáltató megváltozott gyakorlatáról a bírósági titkári szolgálati idő beszámítása körében - 2016 októberében kérelemmel élt a teljes bírósági titkári szolgálati idő beszámítása és az ennek megfelelő fizetési fokozatba sorolása érdekében. A Szombathelyi Törvényszék elnöke a kérelem tárgyában külön intézkedést nem hozott, a 2017. januári illetménymegállapítás tárgyában született intézkedéséből ugyanakkor megállapítható volt, hogy annak nem adott helyt.

A munkáltatói intézkedés - azaz a teljes bírósági titkári szolgálati idő beszámításával a szolgálati idő kezdő időpontjának újbóli megállapítása és ebből következően a fizetési fokozat és az illetmény módosítása – elmaradása azt eredményezi, hogy az indítványozó illetménye már az eddigiekben is, illetve a jövőre nézve folyamatosan alacsonyabb összegű, mint a teljes bírósági titkári szolgálati idő beszámítása esetén lenne, továbbá az indítványozó alacsonyabb fizetési fokozat és alapilletmény mellett teljesít szolgálatot, mint egy olyan 2015. december 1. után kinevezett bíró, akinek bírósági titkári szolgálati ideje az indítványozó bírói és bírósági titkári szolgálati idejének együttes idejét eléri.

2. Az indítványozó II.r. felperesként és pertársai a 2017. február 23-án előterjesztett keresetlevél útján peres eljárást kezdeményeztek a Szombathely Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon a Szombathelyi Törvényszékkel, mint alperessel szemben.

A kereseti kérelem arra irányult az indítványozó esetében, hogy a bíróság állapítsa meg a bírói szolgálati idejének kezdő időpontja 2005. január 1. napja, továbbá, hogy kötelezze a bíróság az alperest a 2015. december 1-től felmerült illetmény-különbözet megfizetésére. (A kért marasztalási összeg a per folyamán – az időmúlásra tekintettel – módosult.) Az indítványozó a keresetlevélben több, egymással eshetőleges viszonyban álló jogcím és kereset alapján kérte a bírói szolgálati idő kezdő időpontjának bíróság általi megállapítását, illetőleg a munkáltató illetményfizetésre történő kötelezését.

Az indítványozó a keresetlevélben az igénye jogalapja körében *elsődlegesen* hivatkozott az egyenlő bánásmód megsértésére. Ezen igény érvényesítésének jogcímeiként a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. tv. (Mt.) 12.§-át és az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. tv. (Ebkvt.) 8. §-át, a 9.§ -át és 21.§ f) pontját jelölte meg. (Keresetlevél 4-8. oldal)

Másodlagos, eshetőleges keresetként az indítványozó hivatkozott a Bjt. 222.§ (1) bekezdése alapján alkalmazandó joggal való visszaélés tilalmára is, annak az Mt. 7. § (1)-(2) bekezdésében írt alapelvi rendelkezéseire. (Keresetlevél 9. oldal 3-6. bekezdés)

További, ugyancsak eshetőleges *jogcímként* az indítványozó megjelölte az Mt. 6.§ (2) bekezdését, amely jóhiszeműség és tisztesség elvének megfelelő alapelvi rendelkezéseket rögzíti és amelyet a Bjt. 222.§ (1) bekezdése alapján a bírói szolgálati jogviszony esetében is alkalmazni kell. (Keresetlevél 9. oldal 7. bekezdés)

Az indítványozó keresetlevelében állította továbbá a Bjt. 35.§ (4) bekezdésének, a Bjt. 169. § (1) bekezdésének és az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésének – a bírói függetlenségre vonatkozó rendelkezésének – a megsértését is. Ezen jogszabályi rendelkezésekre ugyancsak joglapjaként hivatkozott, azaz olyanként, amelyekre a perbe vitt igényét alapítja. (Keresetlevél 9. oldal 8. bekezdés, 10. oldal 1-3. bekezdés)

Az indítványozó a perben tartott tárgyaláson hivatkozott a Bírói Etikai Kódex 7. cikkének 2. rendelkezésére is. (Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.91/2017/4. számú tárgyalási jegyzőkönyve, 4. oldal)

(Az indítványozó II.r. felperesként a 2017. október 4-én kelt beadványában – arra az esetre, ha a bíróság nem állapítja meg a bírói szolgálati időpont kezdő időpontjaként 2005. január 1-jét – kérte továbbá a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontját 2008. január 1. napjában megállapítani és az ebből adódó illetménykülönbözet megfizetésére kötelezni az alperest.)

3. A **Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 6.M.91/2017/24. számú ítéletével** megállapította, hogy az indítványozó - a II.r. felperes - bírói szolgálati idejének kezdő időpontja 2005. január 1. napja és kötelezte a Szombathelyi Törvényszék alperest 948.643 forint megfizetésére. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította.

(Az elsőfokú ítélet indokolásában foglaltak szerint a keresetet elutasító rendelkezés a szolgálati idő kezdő időpontjának csekély mértékű korrekciójából adódik azzal, hogy a bírósági titkári kinevezés dátumát megelőző időszakot a Bjt. 172.§ (3) bekezdése szerinti, a töredékév számítására vonatkozó rendelkezés alapján sem lehet beszámítani a bírói szolgálati időbe. (6.M.91/2017/24. számú ítélet 16-17. oldal.) Az elsőfokú ítéletben meghatározott marasztalási összegre tekintettel rögzíthető, hogy az elsőfokú bíróság helyt adott azon 302.600 forint megfizetése iránti keresetnek is, amely azon ténybeli alapon került előterjesztésre, hogy az alperes nem a kinevezéskori beosztási okiratban meghatározottak szerint állapította meg az indítványozó fizetési fokozatát és illetményét. Az elsőfokú ítélet indokolást azonban e tekintetben nem tartalmaz.)

A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az elsőfokú ítéletben foglaltak szerint az egyenlő bánásmód követelményét a kereseti kérelmet megalapozó jogcímként ismerte el mind az Mt. 12. §-a, mind az Ebktv. 21.§-a, illetve az Ebktv. 8.§ és 9.§-a alapján. (Elsőfokú ítélet 11.-14. oldal)

A közigazgatási és munkaügyi bíróság az elsőfokú ítélet indokolásában – annak ellenére, hogy a II. felperes eshetőlegesen, az egyenlő bánásmód követelménye miatt előterjesztett kereseti kérelem elutasítása esetére terjesztette elő a további jogcímek szerinti kereseteket – megállapítást tett arra is, hogy a kereset az Mt.7 § (1) bekezdése – azaz a joggal való visszaélés - alapján is megalapozottnak ismerhető el. (Az elsőfokú ítélet 14. oldal 4-5. bekezdése).

Az ítélet ellen az alperes és az indítványozó, mint II.r. felperes is fellebbezéssel élt: a II.r. felperes a keresetét részben elutasító határozati rendelkezés mellőzést kérte, míg az alperes fellebbezése a kereset teljes elutasítására irányult az elsőfokú ítélet megváltoztatásával.

4. A Székesfehérvári Törvényszék a 2.Mf.20.026/2018/28. számú részítéletében a II.r. felperes tekintetében a marasztalás összegét leszállította és a 823.247 forintot meghaladó részben a marasztalási keresetet elutasította. Ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet – azaz az illetményszámítás szempontjából figyelembe vehető bírói szolgálati időt 2005. január 1. napjában megállapító ítéleti rendelkezést is – helybenhagyta.

A másodfokú bíróság a jogerős ítélet indokolásában foglaltak szerint megalapozottnak ítélte a Ebktv. 8. § t) pontjára, mint egyéb helyzetre történő hivatkozást a bírói hivatás gyakorlásában eltöltött hosszabb idő tekintetében. (A másodfokú részítélet 10. oldal 5-7. bekezdése). Az Ebktv. 8. § o) pontja - azaz az életkorra történő hivatkozás – alapján pedig Ebktv. 9. § -szerinti közvetett diszkriminációt állapított meg. (Másodfokú ítélet 10. oldal 8-9. bekezdés 11. oldal 1-3. bekezdés)

A másodfokú ítélet indokolása szerint a Székesfehérvári Törvényszék nem látta megállapíthatónak az Mt. 7.§ (1) bekezdése szerinti tilalom megsértését, és az erre vonatkozó ítéleti okfejtést mellőzte. (Másodfokú ítélet 11. oldal. 4-5. bekezdés)

A fentiekén túlmenően a másodfokú bíróság rögzítette a jogerős ítéletben, hogy a Bjt. 172.§ (3) bekezdése alapján a bírói szolgálati idő kezdő időpontjának megállapításakor a töredékévet egész évként kell figyelembe venni.

A másodfokú bíróság a II.r. felperes meg nem engedett feltételes keresetének értékelte a 2014. évre mutatkozó 302.600 Ft megfizetése iránti abból eredő igényt, hogy az alperes a bírói szolgálati időt 2008. január 1-ről 2009. január 1-re módosította, így e tekintetben a keresetet elutasította.

5. A másodfokú jogerős döntéssel szemben az alperes felülvizsgálati kérelemmel élt. Elsődlegesen a jogerős részítélet hatályon kívül helyezését és a másodfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára történő utasítását, másodlagosan az I.-VII.r. felperesek vonatkozásában a keresetek elutasítását kérte.

Az indítványozó – tekintve, hogy a jogerős másodfokú ítélet alapján az elsődleges kereseti kérelmének megfelelően került megállapításra a bírói szolgálati idejének kezdő napja 2005. január 1. napjában, továbbá az ennek megfelelő illetménykülönbözetben is megtörtént az alperes marasztalása – II.r. felperesként nem kívánta a jogerős ítéleti rendelkezés reá vonatkozó részének megváltoztatását, és ezért az ítélet ellen felülvizsgálati kérelemmel nem élt. Hangsúlyozandó, hogy önmagában az ítélet indokolása ellen sem felülvizsgálati kérelem, sem csatlakozó felülvizsgálati kérelem előterjesztésére nem volt jogszabályi lehetősége a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. tv. (rég. Pp.) 271. § (1) bekezdés d) pontja alapján.

A Kúria az Mfv.II.r.10.475/2018/19. számú ítéletével a Székesfehérvári Törvényszék 2.Mf.20.026/2018/28. számú részítéletének az I-VII.r. felperesekre vonatkozó rendelkezését hatályon kívül helyezte és ebben a részben a Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6.M.91/2017/24. számú ítéletét megváltoztatta és az I-VII. r. felperesek teljes keresetét elutasította.

A Kúria az ítélet indokolásában megállapította: a törvényszék helytállóan mutatott rá, hogy a felperesek nem az eredeti besorolásukat sérelmezték, hanem évekkel később, a munkáltató általuk állított mulasztása folytán előállt állapot miatt éltek jogorvoslattal és a keresetük jogalapjaként az egyenlő bánásmód megsértését és a munkáltató joggal való visszaélését jelölték meg. A jogerős részítélet a joggal való visszaélést nem találta bizonyítottnak, amely döntést a felek felülvizsgálati kérelemmel (csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel) nem támadták. Ezért a felülvizsgálati eljárás tárgyát kizárólag a jogerős határozatban foglalt azon érvelés jogszerűségének vizsgálata képezte, amely szerint az alperes a felpereseket közvetlenül és közvetetten hátrányosan megkülönböztette és az ebből eredő sérelmeket orvosolta a bírói szolgálati idő kezdő időpontjának módosításával és az alperes illetmény-különbözet megfizetésében való marasztalásával. (A Kúria ítéletének [69] bekezdése)

6. A Kúria Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítélete ellen a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (rég. Pp.) rendelkezései szerint további jogorvoslati lehetőség nincs. Az indítványozó tekintetében a kúriai ítélettel zárult **perben sem felülvizsgálati eljárás, sem perújítás nincs folyamatban.**

7. A Kúria ítélete az indítványozó részére postai úton **2019. szeptember 12-én került kézbesítésre** személyesen. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben került benyújtásra, figyelemmel az Alkotmánybíróság ügyrendjének 28. § (2) bekezdésére is.

8. Az indítványozó **személyes érintettségét igazolja**, hogy az indítványozó a kúriai ítélettel lezárt ügyben a II.r. felperes volt.

9. A jelen ügy tárgyát képező alkotmányossági kérdés **alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést** vet fel a tekintetben, hogy az indítványozó különböző jogcímenek több kereseti kérelmet tartalmazó keresetet terjesztett elő a rendes bíróság elé, amelyek közül kizárólag egy került érdemben jogerősen elbírálásra, a további kereseti kérelmek érdemi elbírálására pedig nem került sor, így az indítványozótól megvonták a tisztességes eljáráshoz való jogot, a bírósághoz való jogot, illetve miután ezt a Kúria, mint legfelsőbb bírói fórum ítélete eredményezte, az indítványozó jogorvoslathoz való joga is sérült.

A fentiekén túlmenően az indítványozó álláspontja szerint a kúriai ítélet a tekintetben is alaptörvény-ellenes, hogy a bírói szolgálati jogviszonyban álló indítványozó szolgálati ideje kért módosításának elmaradása sérti a bírói függetlenségnek az Alaptörvény 26. cikke (1) bekezdésében foglalt elvét. Az indítványozó bíró, amely státusánál fogva őt a bírói függetlenség megilleti. Amennyiben a munkáltatója az illetményének megállapítása során sérti a bírói függetlenséget és a Kúria ítélete ezzel szemben nem biztosítja a jogvédelmet, az az ítélet alaptörvény-ellenességét is jelenti.

A fentiek közül kiemelendő, hogy a kúriai ítélet az indítványozó álláspontja szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdését (alapvető jog megkülönböztetés nélküli biztosításához való jog) is sérti, tekintve, hogy az a jogsérelmet állító bírák – így az indítványozó – számára nem biztosítja a bírói szolgálati jogviszonyban a bírói függetlenséghez fűződő alapvető jogot megkülönböztetés nélkül.

Az indítványozó szerint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az, hogy a perbeli esettel összefüggésben, szolgálatot teljesítő bírák esetében miképp kell értelmezni, milyen tartalommal bírnak a bírói függetlenséget és az alapvető jog megkülönböztetés nélküli biztosítását előíró Alaptörvénybeli rendelkezések.

10. Az indítványozó az Abtv. 52. § (5) bekezdése értelmében **kéri adatainak zártan kezelését**.

III. A kúriai ítélet alaptörvény-ellenességének okai

III.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikkében biztosított tisztességes eljáráshoz való jog ((1) bekezdés) és a jogorvoslathoz való jog ((7) bekezdés) sérelme

II.1.1. *Az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított független és pártatlan bíróság, tisztességes és nyilvános tárgyaláson ésszerű határidőn belül bírálja el.*

III.1.2. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog értelmezésére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatot többek között a 3025/2016. (II. 23.) AB határozat foglalja össze. E döntés indokolásának [19] bekezdése szerint „egy eljárás tisztességességét mindig esetről esetre lehet csak megítélni a konkrét ügy körülményeinek figyelembevételével, ettől függetlenül ugyanakkor nevesíteni lehet számos olyan követelményt, amelyeknek egy eljárásnak meg kell felelnie ahhoz, hogy tisztességesnek minősüljön. Polgári peres eljárásban így a tisztességes bírósági tárgyalás követelményének része a bírósághoz fordulás joga {.....} a tárgyalás igazságosságának biztosítása {.....}, a tárgyalás nyilvánossága és a bírósági döntés nyilvános kihirdetése {.....}, a törvény által létrehozott bíróság {.....} független és pártatlan eljárása, {.....}, illetve a perek ésszerű időn belül való befejezése {.....}.”

A tisztességes eljárás követelményei közül a törvényes bíróhoz való joggal, illetőleg a törvényes bírótól való elvonás tilalmával kapcsolatosan az Alkotmánybíróság a 36/2013. (XII. 5.) AB határozata indokolásának [32] bekezdésében kifejtette: „Az Alaptörvény XXVIII. cikk [1] bekezdése és az Egyezmény 6. cikk 1. pontja értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyét a törvény által felállított bíróság bírálja el. A törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelmény magában foglalja a törvényes bíróhoz való jogot, valamint azt, hogy egy konkrét ügyben az eljárási törvényekben megállapított általános hatásköri és illetékességi szabályok szerint irányadó bírói fórum (bíró) járjon el.”

III.1.3. A 24/2018. (XII. 28.) AB határozat [18] bekezdésében foglaltak szerint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező bírósághoz fordulás joga nem egyszerűen azt jelenti, hogy valaki kérelemmel fordulhat a bírósághoz, és ezzel megindíthatja a bírósági eljárást, ha valamely joga vagy kötelezettsége vitássá válik, hanem hogy a jogvitát a bíróság érdemben bírálja el, és arról érdemben végrehajtható határozatával végérvényesen döntsön. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben a határozat indokolásában visszautalt az 59/1993. (XI. 29.) AB határozatra is, miszerint „A bírósághoz való fordulás alapvető joga nemcsak a beadványok előterjesztésének jogára szorítkozik, hanem a bírósági eljárásban a fél pozícióját biztosítja a személyeknek. A személyek alanyai, alakítói, és nem tárgyai, »elszenvedői« a bírósági eljárásnak. Alkotmányban biztosított joguk van arra, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogait és kötelezettségeiket elbírálja (és ne csak az ezeket tartalmazó beadványról mondjon véleményt), és arra is, hogy lehetőséget kapjanak a bírósági döntés alapjául szolgáló tényállással és jogi kérdésekkel kapcsolatban nyilatkozataik megtételére.” {36/2014. (XII. 18.) AB határozat, Indokolás [92]}

III.1.4. A 24/2018. (XII. 28.) AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette: A bírósághoz fordulás jogából következően a bíróságok a kereseti kérelem valamennyi elemének érdemi megvizsgálására (a kereseti kérelem kimerítésére) kötelesek, a kereseti kérelem kimerítésének kötelezettsége azt a követelményt támasztja a bírói döntéssel szemben, hogy a bíróságok érdemi vizsgálat eredményeként az ítélet rendelkező részében rendelkezzenek a kereset, illetőleg viszontkereset valamennyi eleméről. A régi Pp. a látszólagos keresethalmazat fogalmát kifejezetten nem nevesítette, azt a következetes bírói gyakorlat alakította ki. A kereseti kérelem kimerítésének kötelezettsége a látszólagos keresethalmazat esetében azt jelenti, hogy a bíróságnak csak egyetlen kereseti kérelem tárgyában kell a rendelkező részben határoznia. Amennyiben a bíróság az elsődleges kereseti kérelemnek helyt ad, a másodlagos kereseti kérelemről semmilyen formában nem kell határoznia. Amennyiben azonban az elsődleges kereseti kérelmet a bíróság nem találja alaposnak, szükségképpen meg kell vizsgálnia és el kell bírálnia a másodlagos kereseti kérelmet. Az Alkotmánybíróság e körben megállapította azt is, hogy ez a megközelítés következik a régi Pp. 3. § (2) bekezdéséből, mely szerint a bíróság a felek által előterjesztett kérelmekhez és jognyilatkozatokhoz kötve van, továbbá a régi Pp. 213. § (1) bekezdéséből, miszerint az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre. A régi Pp.215.§ (1) bekezdése értelmében pedig a bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetve az ellenkérelmen. {24/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [19]-[20]}

III.1.5. *Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen olyan bírósági hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.*

III.1.6. A 38/G/1992. AB határozatban az Alkotmánybíróság kifejtette, hogy „a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog immanens tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szerven belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége”.

III.1.7. Az Alaptörvény XXIII. cikkének (1) bekezdéséből, és különösen a bírósághoz fordulás jogából, mint a tisztességes eljáráshoz való jog egyik jogosítványából következik az is, hogy a Kúria felülvizsgálati ítélete tartalmának alaptörvényi korlátja, hogy amennyiben a Kúria a felülvizsgálati kérelem keretei között a jogerős ítéletet megváltoztatja, és a felperes kereseti kérelmét elutasítja, ez a döntés nem eredményezheti azt még látszólagos keresethalmazat esetén sem, hogy az eshetőleges kereseti kérelmek valamely elemét egyetlen bírói fórum sem vizsgálja meg érdemben. Ellenkező esetben sérül a felperes azon Alaptörvényben rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból közvetlenül következő joga, hogy a bíróság az eljárásba vitt jogokat és kötelességeket érdemben elbírálja. {24/2018. (II. 28.) AB határozat [22]}

III.1.8. Az Alkotmánybíróság több határozatában is kiemelte, hogy nem minden eljárási szabálysértés vezet automatikusan a Kúria által felülvizsgált bírósági határozatok hatályon kívül helyezéséhez. A régi Pp. széleskörű mérlegelési lehetőséget biztosít a Kúriának az alsóbb fokú bíróságok által a döntéshozatalt megelőzően elkövetett eljárásjogi szabálysértés(ek) súlyának megítélésére, azonban csak egy már lefolytatott eljárás és ennek alapján meghozott döntés vonatkozásában mérlegelhető az a kérdés, hogy egy esetleges eljárási jogszabálysértés az ügy érdemi megítélését befolyásolhatta-e, és ha igen, milyen mértékben. Amennyiben viszont az eljárási jogszabálysértés éppen abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi. {3064/2014. (III. 26.) AB határozat [20] bekezdés}

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

III.1.9. Az alkotmányjogi panasz 2. pontjában részletezettek szerint az indítványozó II.r. felperesként egymáshoz képest több, egymással eshetőleges viszonyban álló kereseti kérelmet terjesztett elő a munkaügyi perben. Ennek lényege – egyszerűsítve – az volt, hogy az elsődleges kereseti kérelmének eredménytelensége esetén kéri a további jogcíme szerinti másodlagos, illetőleg a további kereseti kérelmek elbírálását és ennek megfelelően a bírói szolgálati idő kezdő időpontjának megállapítását a keresetben írtak szerint, továbbá az ezen alapuló illetmény-különbözet megfizetésére kötelezését az alperesnek.

Az elsőfokon eljáró bíróság az elsődlegesen előterjesztett – az egyenlő bánásmód követelményének megsértésén alapuló - kereseti kérelem kapcsán hozott ítéletet. Az elsőfokú bíróságnak erre tekintettel a másodlagos és a további kereseti kérelmekről, mint eshetőleges kereseti kérelemről nem kellett döntést hoznia. Ennek ellenére megállapítást tett arra is, hogy a kereset az Mt. 7. § (1) bekezdése alapján is megalapozottnak ismerhető el.

A másodfokú bíróság az indítványozónak, mint II. r. felperesnek az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére tekintettel előterjesztett elsődleges kereseti kérelmét megalapozottnak ítélte, és ennek megfelelően hozta meg a jogerős ítéletét. A másodfokú bíróság ítéletének indokolásából mellőzte az elsőfokú bíróságnak az Mt. 7. § (1) bekezdésre történő hivatkozását, tekintve, hogy azt nem látta megállapíthatónak.

Mivel mind az első-, mind a másodfokú bíróság az egyenlő bánásmód követelményének megsértését megállapította, rögzíthető, hogy az elsődleges kereseti kérelemnek helyt adtak. A régi Pp. 3. § (2) bekezdéséből, továbbá a régi Pp. 215. § (1) bekezdéséből következően a bíróság döntése nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen. Erre is figyelemmel az indítványozó álláspontja szerint helytálló volt a másodfokú bíróság azon megállapítása, hogy a joggal való visszaélés körében az elsőfokú ítélet indokolásának erre vonatkozó megállapítását mellőzte. Az egyenlő bánásmód követelményének megsértése jogcímén előterjesztett kereseti kérelemnek történő helyt adásra tekintettel a joggal való visszaélés jogcímén előterjesztett

kereseti kérelem az első- és másodfokú bíróság részéről érdemben nem kerülhetett elbírálásra. Az indítványozó utal arra, hogy a bíróságok e körben a bizonyítási teherről és kötelezettségről a feleket nem tájékoztatták, illetőleg a II. r. felperes bizonyítási indítvánnyal e körben nem élt. Hangsúlyozandó, hogy bizonyítás felvételére nem került sor a joggal való visszaélés körében, ugyanúgy, mint a további jogcímek tekintetében sem.

Az indítványozó utal arra, hogy a Kúria joggal való visszaélés tilalmának megsértésével kapcsolatos munkaügyi perekben felmerülő egyes kérdésekről szóló 5/2017. (XI. 28.) KMK vélemény 3. pontja szerint a több jogcímre történő egyidejű hivatkozás esetén a bizonyítási eljárás során nem a kereseti kérelem sorrendjében előadottak határozzák meg a jogellenességi okok vizsgálatát. Előbb a tételes jogszabályba ütközés, majd – amennyiben diszkriminációra történő hivatkozás is volt – az előbbi alaptalansága esetén az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi XXV. tv. (Ebktv.) szerinti bizonyítás lefolytatását követően, az emiatti megalapozatlanság megállapítása után van lehetőség az általános magatartási követelmények: a joggal való visszaélés, az együttműködési kötelezettség, a jóhiszeműség és a tisztességes eljárás követelménye megsértésének vizsgálatára.

Az 5/2017. (XI. 28.) KMK vélemény indokolásának 3. pontjában a Kúria kifejtette: munkaügyi perekben a felperes igényeinek alátámasztására keresetlevelében gyakran több jogcímet is megjelöl. Az anyagi jogszabályok megsértésén túl egyben az egyenlő bánásmód követelményének sérelmét, joggal való visszaélést, az együttműködési kötelezettség, a jóhiszeműség és a tisztességes eljárás követelményének a megsértését is állítja. Nem mindig ebben a sorrendben... A különböző jogcímek esetén azonban eltérőek a bizonyítás szabályai... Ezért a pergazdaságossági szempontokon túl a célszerűség is indokolja a bizonyítás sorrendjének a meghatározását, amely a fél álláspontjától eltérő is lehet. A tételes jogszabályba ütközés megállapíthatósága esetén ugyanis szükségtelen a diszkrimináció és a joggal való visszaélés körében a bizonyítás lefolytatása, míg a diszkrimináció vizsgálatának azért kell a joggal való visszaélését megelőznie, mert a kettő egyidejű megállapítása kizárja egymást: a hátrányos megkülönböztetés megállapíthatósága esetén a joggyakorlás nem lehet visszaélésszerű, mivel az előbbi formálisan sem jogszerű.

III.1.10. A jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelemmel kizárólag az alperes élt, mivel a jogerős ítélet a felperesek – így az indítványozó - bírói szolgálati idejének kezdő időpontját az elsődleges kereseti kérelemnek megfelelően állapította meg, továbbá a felperesek a marasztalásra vonatkozó kereseti kérelmek megváltoztatását sem kívánták.

III.1.11. A Kúria az Mfv.II.10.475/2018/19. ítélet [15] bekezdésében ismertette, hogy a felperesek keresetük jogalapjaként az Ebktv. 8. § o) pontjára, illetőleg a 8. § c) pontjára hivatkoztak, míg a [16] bekezdésben rögzítette, hogy keresetük további jogalapjaként az Mt. 7. §-a szerinti joggal való visszaélés tilalmát is megjelölték a felperesek. A kúriai ítélet figyelmen kívül hagyta azonban, hogy a felperesek kereseti kérelmük jogcímeiként az alkotmányjogi panasz II/2. pontjában megjelölt jogszabályhelyekre is hivatkoztak.

Az indítványozó hangsúlyozza: a Bjt. 22. § (1) bekezdése értelmében a bírói szolgálati jogviszonyok esetében is alkalmazandó Mt. 6. § (2) bekezdése szerinti, a jóhiszeműség és a tisztesség elvének megfelelő eljárásra vonatkozó magatartási követelmény megsértése a Kúria fentiekben ismertetett 5/2017. (XI. 28.) KMK véleményének 3. pontja értelmében is önálló jogcímmel minősül, amelyet az egyenlő bánásmód követelményének megsértésétől, illetőleg a joggal való visszaélés jogcímétől függetlenül vizsgálni kell.

A Kúria az Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítéletének [69] bekezdésében kifejtette: a törvényszék helytállóan mutatott rá határozata indokolásában, miszerint a felperesek nem az

eredeti besorolásukat sérelmezték, hanem évekkel később a munkáltató általuk állított mulasztása folytán előállt állapot miatt éltek jogorvoslattal, és a keresetük jogalapjaként az egyenlő bánásmód megsértését és a munkáltató joggal való visszaélését jelölték meg. A jogerős részítélet a joggal való visszaélést nem találta bizonyítottnak, amely döntést a felek felülvizsgálati kérelemmel (csatlakozó felülvizsgálati kérelemmel) nem támadták. Ezért a felülvizsgálati eljárás tárgyát kizárólag a jogerős határozatban foglalt azon érvelés jogszerűségének vizsgálata képezte, amely szerint az alperes a felpereseket közvetlenül és közvetetten hátrányosan megkülönböztette, és az abból eredő sérelmeket orvosolta a bírói szolgálati idő kezdő időpontjának módosításával, és az alperes illetmény-különbözet megfizetésében való marasztalásával.

A kúriai ítélet ezen megállapítása az indítványozó álláspontja szerint tükrözi, hogy a Kúria nem vette figyelembe, hogy a felperesek az egyenlő bánásmód és a joggal való visszaélés tilalmán túlmenően az egymással látszólagos keresethalmazatban álló keresetek vonatkozásában további jogcímeket is megjelöltek, továbbá a kúriai ítélet tévesen állapította meg azt is, hogy a jogerős részítélet a joggal való visszaélést nem találta bizonyítottnak.

Megjegyzendő továbbá, hogy az indítványozó értelmezése szerint a jogerős részítélet a joggal való visszaélésre vonatkozó elsőfokú bíróság által tett megállapításokat valóban mellőzte, de nem a bizonyítottság hiányára tekintettel, mint ahogy az a kúriai ítéletben megállapításra került. Kiemelendő e körben az is, hogy mivel a felperesek a kereseti kérelmüknek megfelelő ítéleti rendelkezés megváltoztatását értelemszerűen nem kérték, a döntés indokolása ellen a régi Pp. 271. § (1) bekezdés d) pontja alapján felülvizsgálati kérelemmel nem élhettek.

III.1.12. A Kúria az Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítélet indokolásából kitűnően sem az Ebktv. 8. § o) pontja, sem az Ebktv. 9. §-a alapján nem ítélte megalapozottnak a felperesek – így az indítványozó – elsődleges kereseti kérelmét. Önmagában a polgári eljárásjog és az Alaptörvény tisztességes eljárást biztosító szabályai szerint ez a döntés nem lenne kifogásolható. A Kúria azonban nem vette figyelembe az indítványozó által további jogcímenek előterjesztett kereseteket, illetve a joggal való visszaélés körében azt a felülvizsgálati kérelem kereteire hivatkozással nem vizsgálta. Azaz a Kúria az elsődleges kereseti kérelem elutasítása után nem vizsgálta meg érdemben a további kereseti kérelmeket és nem gondoskodott arról sem, hogy az alsóbb fokú bíróságok valamelyike ezt megtegye. A másodlagos, illetőleg a további kereseti kérelmek a teljes eljárás során nem képezték az érdemi vizsgálat tárgyát. Azokra bizonyítást a bíróság nem vett fel, az alperes nyilatkozataiban ezen kereseti kérelmek jogalapjára érdemi előadást nem tett. Az indítványozó álláspontja szerint ezért a Kúria a felperesek – így az indítványozó – perben vitt jogainak érdemi vizsgálatát lehetetlenítette el az Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítéletével.

III.1.13. Az indítványozó álláspontja szerint a régi Pp. 275. § (4) bekezdése értelmében a Kúriának lehetősége lett volna visszarendelni az eljárást arra a szintre, ahol a felek érdemi jogvitát folytathattak volna a további kereseti kérelmekről, illetve ahol a bizonyítást le kellett volna folytatni. Mivel nem álltak rendelkezésre a Kúriának a régi Pp. 275. § (4) bekezdése szerint a döntéshez szükséges tények, a Kúriának új eljárás lefolytatására kötelezés mellett kellett volna hatályon kívül helyeznie az elsőfokú ítéletet is, amennyiben elfogadjuk, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem állapítható meg. A Kúria eljárása következtében az indítványozó álláspontja szerint az egyenlő bánásmód követelményének a megsértésére alapított elsődleges kereseti kérelmen túlmenően a további kereseti kérelmek vonatkozásában érdemi bírósági határozat nem született.

III.1.14. A fentieken túlmenően a Kúria döntése az indítványozót a jogorvoslathoz való jogától is elvonta. Az indítványozó több kereseti kérelméből csak az egyik jogcímen előterjesztett

képezte az érdemi döntés tárgyát. Az indítványozó részéről azonban igény merült volna fel az egyenlő bánásmód követelményének megsértésére alapított kereseti kérelmén túlmutató további kereseti kérelmeinek több (az első- és másodfokú, illetőleg szükség esetén a Kúria, mint felülvizsgálati) bíróság általi vizsgálatára. Mindez azonban a Kúria Mf.II.10.475/2018/19. számú ítélete miatt ellehetetlenült. Amennyiben az eljárási jogszabálysértés abban áll, hogy az eljárást le sem folytatták, az a jogorvoslathoz való alapjog sérelmét eredményezi, az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett gyakorlata értelmében.

Mindezek alapján, egybevetve az ügy körülményeit az idézett alkotmánybírósági gyakorlattal és az alkotmányos alapvetésekkel, sérült az indítványozónak az Alaptörvényben foglalt tisztességes eljáráshoz való joga, továbbá a jogorvoslathoz való joga is.

III.2. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében biztosított bírói függetlenséghez való jog sérelme

III.2.1. Az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése szerint a bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározottokból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.

III.2.2. Az Alkotmánybíróság a 4/2014. (I.30.) AB határozat [43] – [44] bekezdésében kifejtette: A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája... A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési, igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is. Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez.

Az Alkotmánybíróság ugyancsak a 4/2014. (I. 30.) AB határozatban megállapította azt is, hogy a bírói függetlenség a bírói tisztséget viselő személy vonatkozásában két síkon értelmezhető. Egyrészt szakmai függetlenséget, másrészt személyi függetlenséget jelent... A személyi függetlenség pedig azt a több összetevőből álló független közjogi státust jelenti, amely a bírót a szolgálati jogviszonyának fennállása során megilleti. (4/2014. (I. 30.) AB határozat [46]-[49] bekezdés)

III.2.3. Az indítványozó álláspontja szerint a bírói függetlenség tartalmának meghatározása körében jelentősége van annak is, hogy a bírák jogállásáról és javadalmazásáról szóló 2011. évi CLXII. törvény (Bjt.) 35. § (4) bekezdése az alábbiakat rögzíti: A bírót hivatása méltóságának és felelőssége súlyának megfelelő, függetlenségét biztosító javadalmazás illeti meg. Ezen jogszabályi rendelkezéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság korábbi határozatában kifejtette: A bírói javadalmazás a Bjt. értelmében a méltányos díjazáson túl a függetlenséget is hivatott biztosítani... A bíró megfelelő minőségű, befolyásmentes ítélkező tevékenységében meghatározó jelentősége van az anyagi elismerésének. Mindezek figyelembevételével az Alkotmánybíróság arra vont következtetést, és azt állapította meg, hogy a bírákat megillető javadalmazás a bírói függetlenség részét, annak egyik elemét képezi. (4/2014. (I. 30.) AB határozat [53] bekezdés)

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

III.2.4. A Kúria az Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítélete [67] bekezdésében megállapította, hogy a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontjának meghatározásakor a Bjt. 172. § (2) bekezdése szerint a kinevezés előtti bírói és ügyészi szolgálati jogviszonyban töltött időt minden esetben, míg a bírói kinevezés előtt a jogi szakvizsgához kötött egyéb jogviszonyban vagy tevékenységgel eltöltött időt a munkáltatói jogkört gyakorló mérlegelése alapján részben vagy egészben lehet beszámítani. E mérlegelési jogkörben hozott döntés ellen a Bjt. 145. § (1) bekezdése alapján jogvita csak abban az esetben kezdeményezhető, ha a munkáltató döntésének kialakítására irányadó jogszabályokat megsértette, így az Ebktv.-re és az Mt. 7. §-ára hivatkozással.

A kúriai ítélet [70] bekezdésében kifejtésre került az is, hogy az egyenlő bánásmód követelményének megsértése nem csak a munkáltató tevőleges magatartásával, hanem mulasztással (hallgatással) is megvalósulhat. A perbeli esetben az alperes elnökének a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontjának meghatározása során két intézkedése volt. Az első, a 2015. december 1-jét követően folytatott azon gyakorlata, amely a teljes titkári idő figyelembevételével határozta meg a kinevezett bírók első besorolását, a második „intézkedés”, lényegében hallgatás, amely a fenti időpont előtt kinevezett bírák esetében a szolgálati idő kezdő időpontjának módosítására irányuló kérelmeket elutasította, pontosabban azokról nem rendelkezett. A munkáltató mulasztásban megnyilvánuló magatartása is döntésnek minősül, ezért a perben a mulasztás, illetőleg az azt megelőző pozitív tartalmú intézkedés is vizsgálандó volt.

III.2.5. A Kúria ítéletének indokolásából kitűnik, hogy a Kúria nem fogadta el az alperes azon felülvizsgálati kérelmében is hivatkozott érvelését, miszerint a felperesek beosztási okiratainak visszamenőleges módosítására nincs lehetőség. Amennyiben az alperesnek ezen, a kúriai ítélet [56] bekezdésében ismertetett érvelését fogadja el a Kúria, az egyenlő bánásmód követelményét nem vizsgálta volna érdemben.

III.2.6. Azáltal azonban, hogy a Kúria elutasította az indítványozónak, mint II.r. felperesek az arra vonatkozó keresetét, hogy a bíróság a teljes bírósági titkári szolgálati idő beszámításával állapítsa meg a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontját, továbbá, hogy az ebből eredő illetmény-különbözet megfizetésére kötelezze az alperest, a kúriai ítélet sérti az indítványozónak, mint hivatásos bírónak a bírói függetlenséghez fűződő jogát is.

III.2.7. A Kúria az ítélete indokolásában akként foglalt állást, hogy a munkáltató sérelmezett gyakorlata nem az életkorhoz kötődött a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontjának meghatározása, illetőleg ezáltal a bírák fizetési fokozatának és illetményének a megállapítása során. A Kúria az ítélet [79] bekezdésében azt állapította meg, hogy a perbeli esetben a munkáltató megváltozott gyakorlata egy adott időponttól - 2015. december 1-jét követően - kinevezett valamennyi bíróra vonatkozott, függetlenül az életkoruktól. A Kúria álláspontja alapján a II. r. felperesnek azon felülvizsgálati ellenkérelmében hivatkozott érvelése, amely szerint lemondása és ismételt kinevezése esetén már a teljes titkári ideje beszámításra kerülne, szintén azt támasztja alá, hogy a mérlegelés szempontja nem az életkora volt.

III.2.8. Az indítványozó felülvizsgálati ellenkérelmében is kifejtette azon álláspontját, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében biztosított bírói függetlenséget sérti az a munkáltatói jogértelmezés és gyakorlat, amely az aktív bírót tisztsége megszűntetésére kényszeríti annak érdekében, hogy a vele összehasonlítható helyzetben lévő, de jellemzően fiatalabb bírákkal azonos javadalmazásban részesülhessen. Az indítványozó II. r. felperesként kifejtette, hogy az alperes jelenlegi illetménymegállapítási gyakorlatával szemben az Alaptörvényben biztosított

bírói függetlenséghez fűződő jogának védelme a keresetnek helyt adó bírói döntés által biztosítható.

A Kúria e körben kifejtett indokolásával szemben megjegyzendő, hogy értelemszerűen nincsenek, és nem is lehetnek garanciák arra, hogy az indítványozó bírói tisztségéről történő lemondása után ismételten bírói kinevezést nyerne, továbbá az is csupán feltételezés, hogy ebben az esetben – azaz a lemondását követő újbóli bírói kinevezése esetén - a korábbi bírósági titkári szolgálati jogviszonyban töltött időtartama teljes körűen beszámításra kerülne a bírói szolgálati jogviszony kezdő időpontjának megállapításakor.

A Kúria ítélete nem tartalmaz indokolást a bírói függetlenségnek ezen - a II. felperes (továbbá az I.r. felperes) felülvizsgálati ellenkérelmében is hivatkozott - aspektusa vonatkozásában. Az indítványozó jogi álláspontja szerint azonban a Kúria felülvizsgálati eljárásában is csak az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdésében biztosított bírói függetlenséget garantáló ítélet meghozatalának lehet helye.

III.2.9. A fentiekben túlmenően a kúriai ítélet igazolja azt az indítványozó által is képviselt jogi álláspontot, miszerint az alperesi munkáltató utóbb is hozhat rendelkezést a teljes bírósági titkári szolgálati idő beszámításáról, és ennek megfelelően az indítványozó fizetési fokozatának és illetményének módosításáról. Az indítványozó álláspontja szerint azonban a munkáltatónak ez a mérlegelési lehetősége sérti a bírói függetlenség elvét. Az Alkotmánybíróság fentiekben ismertetett megállapítása szerint a befolyásmentes ítélkező tevékenységben meghatározó jelentősége van az anyagi elismerésnek. Az olyan gyakorlat, amely megteremti annak a lehetőségét, hogy a munkáltatói jogkör gyakorlójának aktuális jogértelmezése, vagy bármely más szempontja alapján egyes bírák részesüljenek valamely – az illetmény meghatározását alapvetően befolyásoló – kedvezményben, míg más bíró, vagy bírók nem, ellentétes az Alaptörvény 26. cikkének (1) bekezdésében foglaltakkal, így a Kúria ítélete az indítványozó bírói függetlenséghez való jogát e tekintetben is sérti.

III.2.10. A Bjt. 35.§ (4) bekezdésében foglaltakra figyelemmel hangsúlyozandó, hogy amennyiben a bírói szolgálati időbe nem kerül beszámításra a teljes bírósági titkári szolgálati idő, az indítványozó teljes bírói életpályája során hátrányt fog szenvedni a 2015. december 1. követően kinevezett és korábban ugyanúgy bírósági titkári szolgálati jogviszonyban foglalkoztatott bírákhoz képest. Nincs azonban olyan méltányolható jogi indok – és ilyenre az alperes sem hivatkozott a munkaügyi perben – amely miatt a kevesebb bírói gyakorlattal rendelkező – és egyben fiatalabb életkorú – korábban ugyancsak bírósági titkári szolgálati jogviszonyban álló bírók számára biztosítani kellene, hogy az indítványozóval azonos, vagy akár magasabb fizetési fokozatba kerüljenek besorolásra. Az alperes által követett munkáltatói gyakorlat mellett a bírói illetményrendszer alapjaiban meghatározó, sarkalatos törvényben rögzített fizetési fokozatok rendeltetésüket nem tölthetik be, a Bjt. 35.§ (4) bekezdésében foglalt elvek nem érvényesülhetnek, az indítványozó számára pedig a munkáltató által így megállapított javadalmazás a bírói függetlenség sérelmének veszélyét hordozza magában.

Mindezek alapján, egybevetve az ügy körülményeit az idézett alkotmánybírósági gyakorlattal és az alkotmányos alapvetésekkel, a Kúria ítélete sérti Alaptörvényben biztosított bírói függetlenséget.

III.3. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének (alapvető jogok megkülönböztetés nélküli biztosításához való jog) sérelme. Az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdéseinek, Q) cikk (2) bekezdésének és 28. cikkének sérelme

III.3.1.1. *Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerint Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.*

III.3.1.2. *Az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdései a következők szerint rendelkeznek:*

(2) Magyarország az Európai Unióban tagállamként való részvétele érdekében nemzetközi szerződés alapján - az alapító szerződésekből fakadó jogok gyakorlásához és kötelezettségek teljesítéséhez szükséges mértékig - az Alaptörvényből eredő egyes hatásköreit a többi tagállammal közösen, az Európai Unió intézményei útján gyakorolhatja. Az e bekezdés szerinti hatáskörgyakorlásnak összhangban kell állnia az Alaptörvényben foglalt alapvető jogokkal és szabadságokkal, továbbá nem korlátozhatja Magyarország területi egységére, népességére, államformájára és állami berendezkedésére vonatkozó elidegeníthetetlen rendelkezési jogát.

(3) Az Európai Unió joga - a (2) bekezdés keretei között - megállapíthat általánosan kötelező magatartási szabályt.

III.3.1.3. *Az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerint Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.*

III.3.1.4. *Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.*

III.3.2. *Az Alkotmánybíróság a 4/2014. (I.30.) AB határozat korábban már idézett [43] – [44] bekezdésében kifejtette: A bírói függetlenség az igazságszolgáltatás függetlenségének legfontosabb garanciája... A bírói függetlenség nem alapjog, nem is a bíró kiváltsága, hanem a jogkeresők érdekét szolgálja. Ugyanakkor nemcsak igazságszolgáltatási vagy szervezési, igazgatási alapelv, hanem egyes elemeiben a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga és kötelezettsége is. Azzal, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírák szakmai és személyi függetlenségét is garantálja, jogot biztosít a bírák mint a bírói szolgálatot ellátó természetes személyek részére a függetlenséghez.*

III.3.3. *A fenti határozatból kitűnően az Alkotmánybíróság értelmezésében a bírói függetlenség nem alapjog, de a bírói tisztséget viselő személy Alaptörvényben biztosított joga.*

III.3.4. *Az Alaptörvény hivatkozott 28. cikke a jogszabályok Alaptörvénnyel összhangban történő értelmezésének kötelezettségét rója a bíróságokra. Az Alaptörvény valamely rendelkezésének sérelmét megvalósító jogértelmezés tehát sérti az Alaptörvény 28. cikkének rendelkezését is.*

III.3.5. *Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlata során akkor ítélte alkotmányellenesnek a jogalanyok közötti megkülönböztetést, ha a jogalkotó önkényesen, ésszerű indok nélkül tett.*

különbséget az azonos szabályozási kör alá vont jogalanyok között [9/1990. (IV. 5.) AB határozat]. Az Alkotmánybíróság felfogása szerint {erre nézve lásd legutóbb az Alkotmánybíróság 30/2017. (XI. 14.) AB határozatát, indokolás [64]-[68]} az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésébe foglalt diszkrimináció tilalma kiterjed azokra a közhatalmi intézkedésekre is, amelyek ugyan látszólag általános, semleges és mindenkire egyformán érvényes rendelkezést tartalmaznak, de eredményüket vagy hatásukat tekintve valójában mégis az alaptörvényi szabályban felsorolt tulajdonságú társadalmi csoportot sújtják további hátrányokkal. Az Alkotmánybíróság számos határozatában – így a 9/2019. (III. 22.) AB határozatban – kifejtette azt is, hogy addig, amíg az alkotmányos alapjogokat érintő diszkriminációra vonatkozóan a vizsgálati módszer (mérce) az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésében foglalt szükségesség és arányosság tesztje, addig az alapjogokon kívüli egyéb jogokra vonatkozó diszkrimináció esetében akkor állapít meg alaptörvény-ellenes megkülönböztetést, ha annak nincs tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű indoka, vagyis önkényes {erre vonatkozóan lásd: 14/2014. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [31]–[32], összefoglalóan továbbá: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [20]; 35/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [43]}.

A 3215/2016. (X. 26.) AB végzés alapján személyek közötti, alaptörvény-sértő hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon. A megkülönböztetés pedig akkor alaptörvény-ellenes, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne. A hátrányos megkülönböztetés tilalma az azonos szabályozási körbe vont jogalanyok közötti olyan, alkotmányos indok nélkül tett különbségtételre vonatkozik, amelynek következtében egyes jogalanyok hátrányos helyzetbe kerülnek.

A fenti elvek alkalmazása jelen ügyre

III.3.6. Az indítványozó álláspontja szerint az alapvető jogokat, így a bírói tisztséget betöltő személyek Alaptörvényben biztosított függetlenséghez való jogát is – annak minden aspektusával együtt – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján az Állam valamennyi szervének, köztük a bírák munkáltatójának, de az ítélezést végző bírácsoportnak is mindennemű megkülönböztetés nélkül kötelessége biztosítani intézkedéseik, ill. jogértelmező – ítélező – tevékenységük során. Ezen intézkedések és a bírói jogértelmezés sem nem sérthetik, sem nem veszélyeztethetik a bírói függetlenséget. A bírót megillető Alaptörvényben biztosított függetlenséghez való jog, így annak anyagi alapja, azaz a besorolás és az alapilletmény meghatározása egyéb helyzettől függően pld. életkortól, kinevezési időponttól történő önkényes, elfogadható indok nélküli biztosítása, illetve nem biztosítása megvalósítja az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének s ezen keresztül a hátrányt szenvedő bírácsoport emberi méltóságának sérelmét. Az ezzel szemben jogvédelmet nem nyújtó bírói jogértelmezés pedig egyúttal az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét is.

A 2015. december 1. napján hatályos Bjt. által kialakított illetményrendszer az elismert bírói szolgálati időtől függően fizetési fokozatokba rendeli sorolni a bírácsoportot. A rendszer célja, hogy – az azonos beosztású, de – magasabb bírói szolgálati idővel rendelkező bírácsoport részére, az ezen idővel arányban álló, magasabb illetményt biztosítson. Ezen szabályozásból kitűnően a

jogalkotó – több okból is – a magasabb szolgálati időt, magasabb illetményre érdemesnek tekinti. Kiemelendő ugyanakkor, hogy a jogalkotó a szolgálati idő hosszától függő különbségtételt, és nem a kinevezési időponttól függő különbségtételt, vagy a szolgálati idő diszkriminatív megállapítását teszi lehetővé. A szolgálati idő munkáltatói megállapítása ugyanis nem lehet Alaptörvénybe ütköző módon diszkriminatív. Különösen nem járhat a bírói függetlenség sérelmével vagy annak veszélyével.

III.3.7.1. A Kúria az Mfv.II.10.475/2018/19. számú ítéletében tévesen értelmezte és alkalmazta az Ebktv. közvetett hátrányos megkülönböztetést tiltó 9. §-át és az ehhez köthető európai jogi aktust a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról szóló, 2000. november 27-i 2000/78/EK tanácsi irányelv 2. cikk (2)bekezdés b) pontját, valamint az Európai Unió Bírósága [EUB] által e körben kialakított gyakorlatot - pld. a C-154/18. sz. ügyben hozott ítéletben adott jogértelmezést - anélkül, hogy utóbbi vonatkozásában az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés 267. cikkéből fakadó kötelezettsége alapján előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezett volna, melyre mint végső fokon eljáró bíróság köteles lett volna. Ezzel sérültek az Alaptörvény E) cikk (2) és (3) bekezdéseinek, Q) cikk (2) bekezdésének rendelkezései, hiszen Magyarország végső fokon eljáró bírósága elmulasztotta a nemzetközi szerződésből rá háruló kötelezettség teljesítését.

A hivatkozott európai jogi aktusból és EUB döntésből – utóbbiból a contrario – következően ugyanis a valamely időponttól kezdődően megváltozó, az új munkavállalókra nézve a korábbiakhoz képest kedvezőtlenebb gyakorlat a korábbi munkavállalók kedvezőtlenebb helyzetbe kerülését sem nem eredményezi, sem nem eredményezheti. Különösen nem járhat valamely tagállam bírása függetlensége anyagi alapjának veszélyeztetésével. Jelen perbeli esetben pedig arról van szó, hogy a sérelmezett munkáltatói gyakorlat eredményeként a 2015. december 01. előtt kinevezett, ebben az értelemben korábbi munkavállalónak minősülő bírák oly módon kerülnek hátrányosabb helyzetbe, a velük összehasonlítható helyzetben lévő, 2015. december 01. napján vagy azt követően kinevezett, ebben az értelemben új munkavállalónak minősülő bírákhoz képest, hogy ez helyzet bírói függetlenségük anyagi alapját és azon keresztül bírói függetlenségüket veszélyezteti.

III.3.7.2. Tévedett a Kúria, amikor úgy vélte, minden bíróra alkalmazott munkáltatói döntés nem volt, hiszen a munkáltató 2015. december 01-ével kialakított gyakorlata hatásában minden bírót érintett, a 2015. december 01. előtt kinevezetteket is. Utóbbiakat anyagilag hátrányosabb helyzetbe hozva a velük összehasonlítható helyzetben lévő, azonos hosszúságú bírósági titkári idővel rendelkező, de 2015. december 1-jén vagy azt követően kinevezett bírákhoz képest. Az indítványozó álláspontja szerint ugyanis az Alaptörvény XV. cikk. (2) bekezdése szerinti védelemre érdemes egyéb helyzet a 2015. december 01. előtti kinevezettségéből fakadó, tipikusan és életszerűen ehhez kapcsolódó magasabb életkor és az azzal járó magasabb fokú munkaerőpiaci kiszolgáltatottság.

III.3.7.3. Tévedett a Kúria akkor is, amikor úgy vélte, homogén csoportképző tulajdonságot külön-külön megállapítani kizárólag a 2015. december 01. előtt és után kinevezettek csoportjain belül lehet. 2015. december 01. után is neveztek ki ugyanis – mint ahogy neveznek ki ma is –

éppen olyan hosszú bírósági titkári szolgálati idővel rendelkező személyeket bíróvá, mint tették azt 2015. december 01. előtt. Az összehasonlítható helyzetet éppen a kinevezést megelőző azonos hosszúsági bírósági titkári idő teremti meg. A 2015. december 01. előtt és után kinevezettek közt is vannak ugyanis azonos hosszúságú bírósági titkári szolgálati idővel rendelkezők. Az Ebktv.8.§-ában felsorolt védendő tulajdonsággal, tipikusan a magasabb életkorral, vagy egyéb helyzetként a meghatározott szakterületre koncentrálódó nagyobb szakmai tapasztalattal, továbbá az ezen koncentrációból és a tipikusan magasabb életkorból is fakadó kiszolgáltatottabb munkaerőpiaci helyzettel pedig a 2015. december 01. előtt kinevezett bírák rendelkeztek a 2015. december 01-jén vagy azt követően kinevezett társaikhoz képest. Az indítványozó véleménye szerint ez utóbbi körülmények nyilvánvalóak, sőt köztudomásúak is.

III.3.7.4. Tévedett a Kúria akkor is, amikor úgy vélte, a 2015. december 01-jén vagy azt követően megvalósuló kinevezés független az életkortól. Az indítványozó szerint jellemzően, az esetek túlnyomó többségében a 2015. december 01-jén vagy azt követően bíróvá kinevezett személy életkora alacsonyabb, mint a 2015. december 01-jét megelőzően bíróvá kinevezett személyek életkora, miközben bírósági titkári szolgálat idejük lehet azonos, sőt előfordulhat, hogy a 2015. december 01-jét megelőzően kinevezett személyé akár hosszabb is lehet, mint az ezen időpont után kinevezett személy ilyen ideje. Annál inkább magasabb életkorúak és annál inkább kiszolgáltatottabbak, így egyéb helyzetben lévők a 2015. december 01-jét megelőzően kinevezett bírák, minél korábbi a kinevezésük. Ennek belátásához elegendő az általános élettapasztalat. Tévesen tulajdonított a Kúria annak is jelentőséget, hogy kit, konkrétan milyen életkorban neveznek vagy neveztek ki bíróvá. Az indítványozó és pertársai által sérelmezett új munkáltatói gyakorlat ugyanis azonos életkorban történő kinevezés esetén nem garantálja, hogy azonos bírósági titkári idő, ugyanannál a munkáltatónál, de Magyarország valamennyi bírójára esetén is, mindenkor azonos módon nyerjen beszámítást a bírói szolgálati időbe s válják ezáltal a besorolás és azon keresztül a bírói függetlenséget azonos feltételek mellett egyformán biztosítani hivatott anyagi függetlenség egyik meghatározó szempontjává.

III.3.7.5. A perbeli munkáltatói mulasztás hatásában tehát az adott munkáltatónál ténylegesen magasabb vagy azonos bírósági titkári szolgálati idővel rendelkező bírák egy részének – mégpedig a 2015. december 01. előtt kinevezett, jellemzően idősebb, a munkaerőpiacon jobban kiszolgáltatott bírák – bírósági titkári szolgálati idejét egészében nem ismeri el, míg a 2015. december 01-jén vagy később kinevezettek ezen idejét pedig teljes egészében elismeri szolgálati időként.

III.3.8. Az indítványozó álláspontja szerint az a bírói jogértelmezés helyes és alkotmányos, az felel meg az Alaptörvény XV. cikk. (2) bekezdésében írt követelménynek, amely a munkáltatót arra kényszeríti, hogy Magyarország azonos besorolási feltételeket teljesítő valamennyi bírójára számára azonos módon biztosítsa függetlenségének anyagi alapját, tekintet nélkül kinevezésének időpontjára vagy szolgálatteljesítése földrajzi helyére. A kinevezés időpontja – eltérően például a bírói szolgálati idő hosszától – a valamely időpontot megelőzően kinevezettek hátrányára történő jogszerű különbségtétel alapja sohasem lehet, mert annak észszerű, alkotmányos indoka nincs, így sérti a jelen alkotmányjogi panaszban felsorolt hazai és európai uniós normákat és EUB ítélezési gyakorlatot.

Mindezek alapján, egybevetve az ügy körülményeit a hivatkozott Alaptörvénybeli rendelkezésekkel és az idézett Alkotmánybírósági gyakorlattal és alkotmányos alapvetésekkel, a Kúria ítélete sérti az alapvető jogok megkülönböztetés nélküli biztosításához való jogot.

Szombathely, 2019. november 8.

Melléletek:

1. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6. M. 91/2017/24. sz. ítélete
2. A Székesfehérvári Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2. Mf. 20.026/2018/28. sz. részitélete
3. A Kúria, mint felülvizsgálati bíróság Mfv. II.10.475/2018/19. sz. ítélete
4. A Székesfehérvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 6. M. 91/2017/4. sz. tárgyalási jegyzőkönyve
5. Az indítványozónak a Szombathelyi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróságon előterjesztett keresetlevele